

วัฒนธรรมโฮมสเตย์: การพัฒนารูปแบบการจัดการการท่องเที่ยว โดยชุมชน อำเภอวังน้ำเขียว จังหวัดนครราชสีมา Homestay Culture: Developing Model of Management Tourism by Community Wang Nam Khiao District Nakhon Ratchasima Province

กฤตยา เตยโพธิ์¹ และ พณัส โพธิ์บัติ²

Kittaya Toeypho¹ and Phanat Phothibat²

บทคัดย่อ

การท่องเที่ยวโฮมสเตย์เป็นการท่องเที่ยวในชุมชนท้องถิ่น ซึ่งมีทรัพยากรการท่องเที่ยว เช่น น้ำตก ภูเขา วัฒนธรรมวิถีชีวิตของชุมชนที่มีส่วนร่วมอนุรักษ์และจัดการทรัพยากรเพื่อความยั่งยืนของชุมชนการวิจัยครั้งนี้มีความมุ่งหมายเพื่อศึกษา 1) ความเป็นมาของการจัดการการท่องเที่ยววัฒนธรรมโฮมสเตย์ 2) สภาพปัจจุบัน ปัญหาการจัดการการท่องเที่ยวโฮมสเตย์ 3) การพัฒนารูปแบบวัฒนธรรมโฮมสเตย์ โดยชุมชนพื้นที่วิจัยคือ 3 ตำบลในอำเภอวังน้ำเขียว จังหวัดนครราชสีมา เก็บข้อมูลจากเอกสารและภาคสนามด้วยวิธีการสำรวจ สัมภาษณ์ สันทนากลุ่ม กลุ่มผู้ให้ข้อมูล จำนวน 120 คน นำข้อมูลมาวิเคราะห์ด้วยการตรวจสอบแบบสามเส้า และเสนอผลการวิจัยโดยวิธีพรรณนาวิเคราะห์ ผลการวิจัยพบว่า โฮมสเตย์ในพื้นที่เริ่มตั้งแต่ปี พ.ศ.2546 มีความเกี่ยวข้องกับคนในชุมชนที่เป็นเจ้าของทรัพยากรการท่องเที่ยววิถีการดำเนินชีวิตเป็นสังคมที่เรียบง่ายปลอดภัยมุ่งเน้นการดำรงชีวิตตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง และท่องเที่ยวแบบสัมผัสธรรมชาติที่พักโฮมสเตย์ทั้งสามแห่งมีปัญหาด้านการสาธารณูปโภค สภาพแวดล้อมภายในบริเวณบ้านพัก การเดินทางควรได้รับการส่งเสริมจากองค์กรปกครอง

¹ นิสิตปริญญาโท หลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาวัฒนธรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, โทรศัพท์ 08 9585 6194 Email: kittata56@gmail.com

² อาจารย์ประจำคณะวัฒนธรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

¹ Student of Master of Arts, Cultural Science Major, Mahasarakham University, Tel. +668 9585 6194 Email : kittata56@gmail.com

² Lecturer in Faculty of Cultural Science, Mahasarakham University

ส่วนท้องถิ่นเป็นไปในทิศทางเดียวกันแนวทางการพัฒนาศักยภาพโฮมสเตย์เพื่อการท่องเที่ยวเชิงนิเวศวัฒนธรรม ควรปรับปรุงภูมิทัศน์ระบบนิเวศรอบๆ อาณาบริเวณระบบน้ำประปา ไฟฟ้า ห้องน้ำ อาคารที่พักใช้ประโยชน์ บ้ายข้อมูล การให้ข้อมูลการท่องเที่ยวเพื่ออำนวยความสะดวกแก่ผู้ที่เข้ามาใช้ประโยชน์อย่างเหมาะสม

คำสำคัญ: วัฒนธรรมโฮมสเตย์ การพัฒนารูปแบบ การจัดการท่องเที่ยว แหล่งท่องเที่ยว

Abstract

Homestay is a community tourism in local area The tourism resources such as waterfalls, mountains, local cultures including community's ways of life involved in the conservation management of resources for the sustainability of the community. This research aimed to study: 1) background of the management of homestay tourism, 2) current conditions and issues on the management of homestay tourism and 3) the development of homestay culture model by the community. The research was conducted in the areas of 3 sub-districts in Wang Nam Khiao District, Nakhon Ratchasima. Data was collected through documents and field trip study-survey, observations, interviews and focus group discussion. Data was given by 120 people and analyzed by triangulation technique. Results were presented with descriptive analysis. The results showed that backgrounds of homestay in the area since 2546 are relevant to people who own tourism resources in the community. In addition, the ways of life represent the simple and safe society which focuses on the living due to the philosophy of sufficiency economy and natural based tourism. The 3 selected homestays have the issues on public utility, environment and transportation. Homestay tourism in these areas should be promoted by local governments in the same direction. Way to develop the potential for eco cultural-tourism homestay should focus on the improvement of

landscapes around the areas, water supply system, electricity system, toilets, buildings, accommodations and tourist information signs. To give tourist information is also important because it can facilitate visitors to exploit the areas appropriately.

Keywords: Homestay Culture, Model Development, Tourism Management, Tourist Attraction

บทนำ

ประเทศต่างๆ ในโลกได้ให้ความสำคัญกับอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวเป็นอย่างมาก ส่งผลให้การท่องเที่ยวเติบโตขึ้นอย่างต่อเนื่องและกลายเป็นอุตสาหกรรมขนาดใหญ่ที่นำรายได้เข้าสู่ประเทศ เป็นจำนวนมากทำให้หลายประเทศจึงมีการลงทุนด้านการท่องเที่ยว การโฆษณาประชาสัมพันธ์การกำหนดกลยุทธ์และการใช้นโยบายปกป้องคนของตน ให้เดินทางท่องเที่ยวภายในประเทศ เพื่อแข่งขันตลาดในเวทีโลกคาดการณ์ว่าในอนาคต เศรษฐกิจโลกยังคงขยายตัวอย่างต่อเนื่องโดยเฉพาะในกลุ่มประเทศบราซิล รัสเซีย อินเดีย ที่คาดการณ์ว่าจีน รัสเซีย และอินเดียมีแนวโน้มเศรษฐกิจขยายตัวมากกว่าร้อยละ 7 ในช่วงปี พ.ศ. 2558-2568 (กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา, 2554 : 6-8)

อุตสาหกรรมการท่องเที่ยว (Tourism Industry) ประกอบด้วยธุรกิจหลายประเภททั้งธุรกิจที่เกี่ยวข้องโดยตรงและธุรกิจที่เกี่ยวข้องทางอ้อมหรือธุรกิจที่สนับสนุนต่างๆ การซื้อบริการของนักท่องเที่ยวทั้งนักท่องเที่ยวของไทยและชาวต่างประเทศ ก่อให้เกิดการหมุนเวียนของการใช้จ่ายซึ่งจะตกอยู่ในหลายกลุ่มอาชีพช่วยสร้างเสถียรภาพให้กับสังคมทั้งระดับชุมชนท้องถิ่นและระดับประเทศ (ฉันทิช วรรณณอม, 2552 : 101) จึงเห็นว่าการท่องเที่ยวในชุมชนมีบทบาทในการสร้างงานสร้างอาชีพอย่างกว้างขวาง เช่น หัตถกรรมพื้นบ้านสินค้าทางการเกษตรและทรัพยากรธรรมชาติที่จะช่วยกระตุ้นให้เกิดการผลิตนำทรัพยากรของประเทศมาใช้ประโยชน์อย่างคุ้มค่าการท่องเที่ยวชุมชนจึงไม่มีขีดจำกัดในการให้บริการเมื่อเทียบกับอุตสาหกรรม รัฐบาลได้ให้การส่งเสริมสนับสนุนการท่องเที่ยวอย่างชัดเจนมีหน่วยงานรับผิดชอบโดยตรงทั้งระดับชาติ ระดับภูมิภาค ระดับจังหวัด และระดับท้องถิ่นมีนโยบายรองรับที่สามารถดำเนินการได้

อย่างกว้างขวางโดยเฉพาะอย่างยิ่งในระดับท้องถิ่นมีหน่วยงานสำคัญที่มีบทบาทเกี่ยวกับการท่องเที่ยวในชุมชนท้องถิ่นคือ องค์การบริหารส่วนจังหวัด องค์การบริหารส่วนตำบล หรือเทศบาล และวิสาหกิจชุมชน เป็นต้น ที่สำคัญคือการแสวงหาความร่วมมือของประชาชนในการพัฒนากิจการท่องเที่ยวในพื้นที่โดยอาจจัดตั้งกลุ่มส่งเสริมการท่องเที่ยว กลุ่มอาชีพที่เกี่ยวข้องกับกิจการท่องเที่ยวหรือกลุ่มอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมเพื่อรักษาการท่องเที่ยวให้ยั่งยืน (ลายอง ปลั่งกลาง, 2551 : 21-22)

จากการประกาศให้ปี พ.ศ. 2541-2542 เป็นปีท่องเที่ยวไทยหรือ Amazing Thailand มีผลทำให้ทุกหน่วยงานของภาครัฐมีนโยบายสนับสนุนกิจกรรมการท่องเที่ยว การท่องเที่ยวเชิงนิเวศ การขยายกิจกรรมการท่องเที่ยวในรูปแบบโฮมสเตย์ (ที่พักสัมผัส ชุมชนบทและการจัดการท่องเที่ยวในแหล่งชุมชน โดยชุมชนนับเป็นทางเลือกใหม่) (การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย, 2539 : 10) และการท่องเที่ยวโฮมสเตย์เป็นการเดินทางท่องเที่ยวในชุมชน (Community Based Tourism) หรือการท่องเที่ยวในชนบท (Rural Tourism) เป็นรูปแบบการท่องเที่ยวที่เกิดขึ้น จากแนวคิดของการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ (Conservation Tourism) ที่มองเห็นว่าชุมชนหรือคนในท้องถิ่นเป็นเจ้าของทรัพยากรการท่องเที่ยวเช่น น้ำตก ภูเขา วัฒนธรรมท้องถิ่น สัมผัสวิถีชีวิตชุมชน ซึ่งชุมชนควรจะมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ และจัดการทรัพยากรเพื่อความยั่งยืนของชุมชน แต่จากการสัมผัสกับวิถีชีวิตของคนในชุมชน ทำให้เกิดความเสื่อมโทรมของแหล่งท่องเที่ยวปัญหาด้านความปลอดภัยกฎระเบียบด้านสิ่งแวดล้อมและสุขอนามัยจากการขยายตัวของท่องเที่ยวที่เน้นปริมาณนักท่องเที่ยวทำให้แหล่งท่องเที่ยวหลายแห่งเสื่อมโทรมเกิดปัญหาขยะมลพิษและคณะนักท่องเที่ยวยังไม่ให้ความสำคัญเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมด้านการท่องเที่ยวแบบยั่งยืนหากมีการจัดการท่องเที่ยวที่เหมาะสมแล้ว จะเป็นการกระจายรายได้ไปสู่ท้องถิ่นได้อย่างแท้จริง และทำให้คนในท้องถิ่นได้ตระหนักถึงคุณค่าของทรัพยากรและวัฒนธรรมในท้องถิ่นของตน ซึ่งขัดแย้งกับแนวคิดการท่องเที่ยวที่อนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมเป็นอย่างมาก เพื่อเป็นการพัฒนากิจการท่องเที่ยวในพื้นที่ให้ยั่งยืน

จากสภาพปัญหาความเสื่อมโทรมของแหล่งท่องเที่ยวปัญหาด้านความปลอดภัยกฎระเบียบด้านสิ่งแวดล้อมและสุขอนามัยจากการขยายตัวของท่องเที่ยวที่เน้นปริมาณนักท่องเที่ยวทำให้แหล่งท่องเที่ยวหลายแห่งเสื่อมโทรมเกิดปัญหาขยะมลพิษ

และคณะนักท่องเที่ยวยังไม่ให้ความสำคัญเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมด้านการท่องเที่ยวแบบยั่งยืนทำให้ผู้วิจัยสนใจทำงานวิจัยเรื่องวัฒนธรรมโฮมสเตย์: การพัฒนารูปแบบการจัดการการท่องเที่ยวโดยชุมชน ศึกษาความเป็นมา และสภาพปัจจุบัน ปัญหาของการจัดการการท่องเที่ยววัฒนธรรมโฮมสเตย์เพื่อเป็นข้อมูลพื้นฐานในการเตรียมพร้อมรองรับผลกระทบที่เกิดขึ้นโดยคำนึงถึงการท่องเที่ยวที่สะอาด (Green Tourism) การพัฒนามาตรฐานแหล่งท่องเที่ยว สิ่งอำนวยความสะดวกในแหล่งท่องเที่ยวการจัดการรูปแบบ และประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยวที่สร้างทัศนคติที่ดีในการเดินทางท่องเที่ยวในชุมชนอย่างต่อเนื่องตลอดจนพัฒนาบุคลากร และให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวที่เกี่ยวข้องในทุกระดับให้มีศักยภาพ เกิดความสมดุลและยั่งยืนจึงทำให้ผู้วิจัยสนใจเลือกพื้นที่ 3 ตำบลของอำเภอวังน้ำเขียว จังหวัดนครราชสีมา ซึ่งมีชุมชนที่มีความหลากหลายและมีความอุดมสมบูรณ์ทางธรรมชาติ มีภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมที่เป็นต้นทุนทางสังคม ซึ่งจะนำไปสู่การส่งเสริมการท่องเที่ยวในชุมชนที่เกิดจากความคิดของชุมชนทำให้เกิดความพอใจของทุกภาคส่วนได้รับผลประโยชน์เกิดรายได้แก่ชุมชนและเกิดความพึงพอใจกับนักท่องเที่ยวต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาประวัติความเป็นมาของการจัดการการท่องเที่ยววัฒนธรรมโฮมสเตย์อำเภอวังน้ำเขียว จังหวัดนครราชสีมา
2. เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบันและปัญหาการจัดการการท่องเที่ยววัฒนธรรมโฮมสเตย์อำเภอวังน้ำเขียว จังหวัดนครราชสีมา
3. เพื่อพัฒนารูปแบบการจัดการการท่องเที่ยววัฒนธรรมโฮมสเตย์โดยชุมชนอำเภอวังน้ำเขียว จังหวัดนครราชสีมา

วิธีดำเนินการวิจัย

งานวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพทางวัฒนธรรม ศึกษาระหว่างเดือนมกราคม 2558 ถึง เดือนธันวาคม 2559 ได้เลือกพื้นที่วิจัยแบบเจาะจงจำนวน 3 ตำบลอำเภอวังน้ำเขียว จังหวัดนครราชสีมา ซึ่งเป็นพื้นที่ที่มีลักษณะเป็นกลุ่มองค์กรชุมชนที่มีความหลากหลาย มีความอุดมสมบูรณ์ทางธรรมชาติบรรยากาศ (อากาศ) ป่าไม้

แหล่งน้ำ ธรรมชาติ สัตว์ป่า และมีกิจกรรมการพัฒนาที่ต่อเนื่องในระดับหนึ่งโดยมีเกณฑ์ในการเลือกจากการเป็นหมู่บ้านต้นแบบของชุมชนพึ่งตนเองแบบเศรษฐกิจพอเพียง มีแหล่งเรียนรู้วิถีชีวิต ศิลปะและวัฒนธรรม กลุ่มอาชีพที่สร้างรายได้โดยเก็บรวบรวมข้อมูลจากเอกสารและภาคสนามด้วยวิธีการสำรวจ สังเกต สัมภาษณ์ สทนากลุ่ม กลุ่มผู้ให้ข้อมูลในการศึกษา จำนวน 120 คน ประกอบด้วย กลุ่มผู้รู้ จำนวน 30 คน กลุ่มผู้ปฏิบัติ จำนวน 60 คน และกลุ่มทั่วไป จำนวน 30 คน ข้อมูลที่ได้นำมาตรวจสอบแบบสามเส้าและวิเคราะห์ตามความมุ่งหมาย เสนอผลการวิจัยโดยวิธีพรรณนาวิเคราะห์

ผลการศึกษา

ความเป็นมาของโฮมสเตย์ในพื้นที่อำเภอลำน้ำเคียว จังหวัดนครราชสีมา เป็นพื้นที่ที่มีความเกี่ยวข้องกับคนในชุมชนหรือคนในท้องถิ่นเป็นเจ้าของทรัพยากร การท่องเที่ยวที่มีวิถีการดำเนินชีวิตความเป็นอยู่ของคนในชุมชนซึ่งเป็นสังคมที่มีความเรียบง่ายปลอดภัย เป็นสังคมที่มุ่งเน้นการดำรงชีวิตตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง มีวิถีชีวิตตามแบบวิถีชีวิตชุมชนเน้นการท่องเที่ยวชุมชนเชิงสุขภาพ ท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ ท่องเที่ยวเชิงเกษตร และท่องเที่ยวแบบสัมผัสธรรมชาติ

สำหรับการศึกษาครั้งนี้ได้เลือกพื้นที่ 3 หมู่บ้าน/ตำบล คือ บ้านบุไทร ตำบลไทยสามัคคี บ้านคลองทราย ตำบลวังน้ำเคียว และบ้านบุเจ้าคุณ ตำบลวังหมีประวัติความเป็นมาดังนี้ 1) โฮมสเตย์บ้านบุไทร ก่อตั้งเมื่อ พ.ศ. 2546 เกิดจากการตั้งกลุ่มอนุรักษ์ต้นน้ำและกลุ่มออมทรัพย์ของหมู่บ้านและจากการวิจัยการเพาะเห็ดจึงทำให้เป็นที่รู้จักของนักท่องเที่ยวประกอบกับชุมชนมีแหล่งเรียนรู้ มีแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติ การท่องเที่ยวเชิงเกษตร และเรียนรู้วิถีการดำเนินชีวิตของคนในชุมชนจนถึงปัจจุบัน 2) โฮมสเตย์บ้านคลองทรายเป็นการจัดการท่องเที่ยวของชุมชน เริ่มต้นเมื่อปี พ.ศ. 2556 ซึ่งในปี 2555 เกิดหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงต้นแบบมีศูนย์เรียนรู้ชุมชนบ้านคลองทราย มีจุดเรียนรู้ด้านต่างๆ และได้จัดตั้งกลุ่มโฮมสเตย์ในชุมชน เพื่อให้เป็นแหล่งที่พักสำหรับผู้เข้ามาศึกษาดูงานจากกลุ่มเรียนรู้ต่างๆ ให้เป็นแหล่งที่พักสำหรับผู้เข้ามาศึกษาดูงานภายในชุมชน และมีปัจจัยของสภาพแวดล้อมทางธรรมชาติที่อุดมสมบูรณ์ติดกับเขตอุทยานแห่งชาติเขาใหญ่ สามารถมองเห็นวิวทิวทัศน์ตามแนวเส้นทางทอดตัวยาวได้อย่างสวยงามและมีแหล่งท่องเที่ยวต่างๆ มากมาย 3) โฮมสเตย์บ้านบุเจ้าคุณ

เป็นที่พักโฮมสเตย์แบบสัมผัสธรรมชาติมีการให้บริการด้านการท่องเที่ยวของชุมชน มีการจัดอาหารพื้นบ้านให้กับนักท่องเที่ยว มีพื้นที่สำหรับกางเต็นท์เป็นการจัดการท่องเที่ยวของชุมชน เริ่มต้นเมื่อปี 2548 ได้มีการประสานงานในรูปแบบของพหุภาคี พัฒนาเพื่อจัดตั้งกลุ่มโฮมสเตย์ในชุมชนโดยการประสานกับทุกภาคส่วนต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง เช่น องค์การบริหารส่วนตำบล อำเภอนักวิชาการที่มีความชำนาญในการจัดตั้งกลุ่มโฮมสเตย์ชมรมส่งเสริมการท่องเที่ยววังน้ำเขียว ผู้ทรงคุณวุฒิในพื้นที่และอาจารย์จากมหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมาได้มาส่งเสริมให้ความรู้เกี่ยวกับการจัดทำโฮมสเตย์ ประกอบกับชุมชนบ้านบุเจ้าคุณได้มีปัจจัยของสภาพแวดล้อมทางธรรมชาติแหล่งท่องเที่ยวบรรยากาศดี มีอ่างเก็บน้ำลำพระเพลิงมีขนาดใหญ่อยู่ท่ามกลางหุบเขา มีธรรมชาติอุดมสมบูรณ์ วิถีชีวิตคนตามแนวสันเขามีความสวยงามพร้อมสูดโอโซนบริสุทธิ์

สภาพปัจจุบันและปัญหาการจัดการการท่องเที่ยวโฮมสเตย์เป็นแหล่งที่พักที่สัมผัสธรรมชาติแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ จากการพัฒนาและการส่งเสริมการท่องเที่ยว ในแหล่งที่พักโฮมสเตย์ในระยะที่ผ่านมาทำให้การบริการบ้านพักโฮมสเตย์ได้รับการพัฒนา และรองรับกิจกรรมการด้านท่องเที่ยวเพิ่มมากขึ้น ตลอดจนมีการสร้างสิ่งอำนวยความสะดวก เพื่อบริการนักท่องเที่ยวจนบางครั้งได้สร้างผลกระทบให้เกิดขึ้นอย่างรู้เท่าไม่ถึงการณ์ ทำให้แหล่งท่องเที่ยวเปลี่ยนแปลงไปจากเดิม บางแห่งอาจทำให้เสื่อมคุณค่า และผลจากการส่งเสริมการท่องเที่ยวที่เกินศักยภาพของแหล่งท่องเที่ยวที่จะสามารถรองรับได้ และขาดการวางแผนการจัดการด้านการสาธาณูปโภค ประกอบกับพฤติกรรมที่ขาดจิตสำนึกของนักท่องเที่ยวทำให้เกิดการทำลายคุณค่าของทรัพยากรการท่องเที่ยว และเป็นตัวเร่งให้แหล่งท่องเที่ยวต่างๆ เสื่อมโทรมลงอย่างรวดเร็ว สรุปประเด็นสภาพปัญหาของแหล่งท่องเที่ยวโฮมสเตย์ได้ ดังนี้ 1. สภาพแวดล้อมภายในบริเวณบ้านพัก 2. การเดินทางแสงไฟส่องสว่างและสถานที่จอดรถ 3. การดำเนินงานด้านการส่งเสริมการท่องเที่ยวของชุมชนท้องถิ่นควรได้รับการส่งเสริมจากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เป็นไปในทิศทางเดียวกันเช่น ระบบการจัดการขยะที่เพิ่มมากขึ้น การประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยวที่อนุรักษ์ธรรมชาติ

การพัฒนารูปแบบการจัดการการท่องเที่ยววัฒนธรรมโฮมสเตย์โดยชุมชนของทั้ง 3 ชุมชน พบว่า การจัดการท่องเที่ยวแบบโฮมสเตย์เป็นการส่งเสริมคุณภาพชีวิตสัมผัสวิถีชีวิตของชุมชนท้องถิ่น แลกเปลี่ยนเรียนรู้วัฒนธรรม และการท่องเที่ยว

เชิงอนุรักษ์ ตลอดจนการนำเที่ยวในแหล่งท่องเที่ยวใกล้เคียง ซึ่งเป็นกิจกรรมการท่องเที่ยวที่นักท่องเที่ยวพร้อมไปกับเจ้าของบ้านโดยใช้บ้านเป็นศูนย์กลางที่จะสนับสนุนการพัฒนา รูปแบบการท่องเที่ยววัฒนธรรมโฮมสเตย์มีองค์ประกอบของการเชื่อมโยงถึงการจัดการ การบูรณาการภายในชุมชนการมีส่วนร่วมของคนในชุมชน โฮมสเตย์ในบางแห่งมีการพัฒนา และการรองรับกิจกรรมด้านการท่องเที่ยวที่เพิ่มมากขึ้น ทำให้สภาพแวดล้อมในอาณาบริเวณมีภูมิทัศน์ที่เปลี่ยนแปลงและเสื่อมโทรมอย่างต่อเนื่อง ควรมีการส่งเสริมให้คนในชุมชนคนในท้องถิ่นและนักท่องเที่ยวได้ร่วมกันอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม เพื่อสร้างจิตสำนึกให้คนในชุมชนและนักท่องเที่ยวได้เห็นคุณค่าและตระหนักถึงผลกระทบที่เกิดขึ้นจากการท่องเที่ยว ด้านการเดินทางระบบไฟฟ้าแสงสว่างค่อนข้างลำบากเนื่องจากมีนักท่องเที่ยวที่มากขึ้นทำให้ถนนชำรุดการเดินทางลำบาก จึงต้องการความร่วมมือและการสนับสนุนงบประมาณจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง (องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในพื้นที่) เพื่อเป็นการส่งเสริมการท่องเที่ยวที่ยั่งยืน เช่น การซ่อม/สร้างถนนเชื่อมโยงระหว่างที่พักโฮมสเตย์กับแหล่งท่องเที่ยวที่สำคัญ การเพิ่มจุดให้บริการไฟฟ้า และน้ำประปาในพื้นที่ การจัดการระบบขยะให้มีการจัดเก็บ เคลื่อนย้ายและทำลายอย่างเป็นระบบ ควรจัดทำสื่อรูปแบบต่างๆ เพื่อประชาสัมพันธ์ในเรื่องการพัฒนาการท่องเที่ยวรูปแบบโฮมสเตย์เชิงอนุรักษ์ในพื้นที่ได้อย่างถูกต้อง

สรุปผล

จากการศึกษาวิจัยเรื่องวัฒนธรรมโฮมสเตย์: การพัฒนารูปแบบการจัดการการท่องเที่ยวโดยชุมชน อำเภอวังน้ำเขียว จังหวัดนครราชสีมา สรุปผลการวิจัยได้ดังนี้

1. ประวัติความเป็นมา ของการจัดการการท่องเที่ยววัฒนธรรมโฮมสเตย์ อำเภอวังน้ำเขียว จังหวัดนครราชสีมา

การศึกษาครั้งนี้ ได้เลือก 3 ชุมชน/ตำบล คือ บ้านบุไทร ตำบลไทยสามัคคี บ้านคลองทราย ตำบลวังน้ำเขียว และบ้านบุเจ้าคุณ ตำบลวังหมี ทั้ง 3 ชุมชน/ตำบล มีประวัติความเป็นมา ดังนี้

1.1 บ้านบุไทร ตำบลไทยสามัคคี ในอดีตหมู่บ้านนี้ เคยมีต้นไทรใหญ่ อายุหลายร้อยปีเกิดขึ้นบริเวณคลองหินหัก ปัจจุบันได้ตายแล้ว กลุ่มคน (นายทัน สิงขร) เข้ามาทำประโยชน์ช่วงแรกๆ เพื่อทำไร่หลังจากฤดูทำนา ปี พ.ศ. 2508 มีถนนทางหลวง

สาย 304 เป็นถนนสายหลัก ชาวบ้านกลุ่มแรกเข้ามาจองที่ดินบริเวณบ้านห้วยกระบอก หรือบ้านบุไทร ยกฐานะเป็นหมู่บ้านบุไทร ในปี พ.ศ. 2519 เป็นที่ราบสลับกับภูเขา และเนินสูงเหมือนลอนลูกฟูกสลับทั้งพื้นที่ มีฝายเก็บกักน้ำ มีน้ำไหลผ่านตลอดปี ใช้อุปโภคบริโภค ทำการเกษตรโฮมสเตย์บ้านบุไทรก่อตั้งเมื่อ 24 สิงหาคม 2546 เป็นโฮมสเตย์มาตรฐานไทยต้นแบบเกิดจากกลุ่มอนุรักษ์ต้นน้ำมูล กลุ่มออมทรัพย์ของหมู่บ้าน จากเมื่อในปี พ.ศ. 2545 มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี และหน่วยงานราชการในพื้นที่เข้ามาพัฒนาบ้านพัก จัดกิจกรรมพัฒนาอาชีพให้แก่ประชาชน จากการวิจัยการเพาะเห็ดทำให้เป็นที่รู้จักของกลุ่มนักท่องเที่ยว ประกอบกับในชุมชนได้ดำเนินการพัฒนาหมู่บ้านโดยการจัดทำแผนชุมชนภายใต้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ได้รับคัดเลือกเป็นหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียง “อยู่เย็น เป็นสุข” ในปี พ.ศ. 2550 มีศูนย์เรียนรู้ชุมชนด้านต่างๆ ในพื้นที่ วิถีชีวิตของชุมชนทำเกษตรกรรมเป็นหลัก กิจกรรมการท่องเที่ยวในชุมชนเป็นอาชีพเสริม เช่น ท่องเที่ยวเชิงเกษตรนิเวศ เดินป่าศึกษาสัมผัสธรรมชาติ และน้อมนำปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงจนเป็นวิถีชีวิตของชุมชนเกิดความเข้มแข็งพึ่งตนเองได้อย่างยั่งยืน และรวมกลุ่มเพื่อให้บริการด้านที่พัก (บ้านพัก) ที่พักอาศัยกับเจ้าของบ้าน และนำเที่ยวแบบสัมผัสวิถีการดำเนินชีวิตท้องถิ่น เรียนรู้ในศูนย์เรียนรู้ต่างๆ ของชุมชน ตามแนวทางการพัฒนาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง บอกเล่ากำเนิดของหมู่บ้านในอดีต การแสดงดนตรีกลุ่มดนตรี

1.2 บ้านคลองทราย ตำบลวังน้ำเขียว ปี พ.ศ. 2508 คนกลุ่มแรกที่ย้ายเข้ามาอยู่ในบ้านคลองทรายเพื่ออยู่อาศัยและทำมาหากินด้านเกษตรกรรม (ข้าวโพด มันสำปะหลัง ฝรั่ง ฝ้าย) มีพื้นที่ติดลำคลองซึ่งมีทรายเยอะ จึงตั้งชื่อหมู่บ้านว่า “บ้านคลองทราย” ในปี 2530 ได้รับจัดสรรที่ดินทำกินเพื่อทำเกษตรแบบผสมผสาน ปลูกต้นไม้ ไม้ผล (มะขาม สะเดา มะม่วง มะไฟ) ในปี 2555 เกิดหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงต้นแบบ มีศูนย์เรียนรู้ของชุมชน เช่น ผลิตภัณฑ์แปรรูปจากเห็ด ถั่วงอกกล้วย กลุ่มรักษาระวัง เกษตรผสมผสาน เกษตรก้าวหน้า หมอสมุนไพรเพื่อสุขภาพในปี 2556 ได้จัดตั้งกลุ่มโฮมสเตย์บ้านคลองทราย เพื่อให้เป็นแหล่งที่พักสำหรับผู้เข้ามาศึกษาดูงานจากกลุ่มเรียนรู้หรือศูนย์เรียนรู้ภายในชุมชน จึงได้จัดบ้านพักของคนในชุมชนที่มีความพร้อมให้เป็นที่พักแบบโฮมสเตย์สัมผัสธรรมชาติและวิถีชีวิตความเป็นอยู่ของคนในชุมชนท้องถิ่น

1.3 บ้านบุเจ้าคุณ ตำบลวังหิน ก่อตั้งเมื่อ พ.ศ. 2488 นายทอง นิลคำ เป็นผู้ตั้งหมู่บ้านจากการบอกเล่าสืบต่อกันมาว่า มีท่านเจ้าคุณที่มียศสถาบรรดาศักดิ์ได้หนีสงครามมาพักอาศัยอยู่ และพบร่องรอยการพักอาศัยอยู่ จึงตั้งชื่อหมู่บ้านว่า “บุเจ้าคุณ” เมื่อ ปี 2516 มีพื้นที่อาศัยและที่ทำกินมากขึ้น ในปี 2534 แยกจากอำเภอปทุมมา เป็นอำเภอวังน้ำเขียว ประชาชนมีอาชีพหลักทำไร่ ปลูกข้าวโพด มันสำปะหลัง อาชีพเสริม ปลูกผัก เลี้ยงสัตว์ รับจ้าง เป็นชุมชนมุ่งเน้นการพัฒนาด้านสิ่งแวดล้อม การดำรงชีวิตตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง อนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติสิ่งแวดล้อม โอบสเด็จบุเจ้าคุณ เริ่มต้นเมื่อปี 2548 โดยการประสานงานในรูปแบบของพหุภาคีพัฒนา เพื่อจัดตั้งกลุ่มโอบสเด็จในชุมชน โดยภาคส่วนต่างๆ ที่เกี่ยวข้องได้เข้ามาส่งเสริมให้ความรู้เกี่ยวกับการจัดทำโอบสเด็จซึ่งทำให้โอบสเด็จบ้านบุเจ้าคุณผ่านมาตรฐานโอบสเด็จไทยเมื่อปี 2549 การจัดการท่องเที่ยวดำเนินการเป็นกลุ่มซึ่งกลุ่มมีคฤหัสถ์น้อย จะมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมนำเที่ยวแบบสัมผัสธรรมชาติ และแหล่งท่องเที่ยว อาทิ ปันจักรยวนชมวิวยอดอ่างเก็บน้ำลำพระเพลิง ศึกษาสวนเกษตรไร่นาพร เดินป่าศึกษาพันธุ์ไม้ ชมกระติง ชมนก ส่องสัตว์ เทียนน้ำตกวังเหว และน้ำตกแก่งยาว

2. สภาพปัจจุบัน และปัญหาการจัดการการท่องเที่ยววัฒนธรรมโอบสเด็จ อำเภอวังน้ำเขียว จังหวัดนครราชสีมา

สภาพปัจจุบันการจัดการการท่องเที่ยววัฒนธรรมโอบสเด็จผู้ประกอบการโอบสเด็จบ้านบุไพร เป็นการรวมกลุ่มของชุมชนโดยการมีส่วนร่วมของชุมชน เพื่อให้บริการด้านที่พัก (บ้านพัก) กับครอบครัวเจ้าของบ้านในชุมชนโดยยึดเอาที่พักเป็นศูนย์กลาง และนำเที่ยวแบบสัมผัสวิถีการดำเนินชีวิตตามแบบท้องถิ่นที่เรียบง่าย เรียนรู้ในศูนย์เรียนรู้ต่างๆ ของชุมชนตามแนวทางการพัฒนาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสู่การปฏิบัติ บอกเล่ากำเนิดของหมู่บ้านในอดีต การแสดงดนตรี กลุ่มดนตรีพื้นบ้าน แหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติ สิ่งเหล่านี้เป็นปัจจัยสำคัญที่เอื้อต่อการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ มีการรวมเงินทุนหุ้นจากสมาชิกในกลุ่ม และรายได้จากการเข้ามาพักและการจัดกิจกรรมให้บริการกลุ่มนักท่องเที่ยวเพื่อบริหารจัดการในกลุ่มโอบสเด็จ สร้างความเป็นธรรมในการกระจายรายได้ เพื่อบริหารจัดการภายในชุมชน ควบคู่กับการสร้างสังคมคุณธรรมให้มีคุณภาพชีวิตที่ดี คนในสังคมอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุข ที่พักอาศัยมีห้องนอนที่เป็นสัดส่วน สะอาด มีเครื่องนอนและสิ่งอำนวยความสะดวก

สะดวกต่างๆ ห้องอาบน้ำ ห้องส้วมสะอาดมิดชิด อาคารถ่ายเทสะดวก สภาพแวดล้อมภายในและรอบบริเวณบ้านมีการดูแลโดยรอบที่สะอาดการบริหารจัดการเป็นการรวมกลุ่มของคนในชุมชน จัดตั้งคณะกรรมการฝ่ายต่างๆ ตามความเหมาะสม เพื่อกำหนดแนวทางกฎระเบียบในการทำงานร่วมกันรวมถึงให้สมาชิกกลุ่มและชุมชนได้มีความรู้ความเข้าใจแนวคิด วัตถุประสงค์ วิธีการและการทำงานของโฮมสเตย์ เช่น ข้อมูลการให้บริการรายละเอียดของการจัดกิจกรรม

สภาพปัญหาการจัดการการท่องเที่ยววัฒนธรรมโฮมสเตย์การให้บริการด้านสาธารณูปโภคในเรื่องของน้ำประปาไม่ค่อยสะอาด มีสีขุ่น ไฟฟ้าภายในบริเวณชุมชนหรือตามแนวถนนมีจุดระยะห่างกันมากทำให้มีแสงสว่างไม่เพียงพอเพิ่มประสิทธิภาพการจัดการขยะมูลฝอยมากขึ้น ภูมิทัศน์โดยรอบบ้านพักและภายในชุมชนไม่ร่มรื่นขาดความร่วมมือและการมีส่วนร่วมในการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานในการสนับสนุนงบประมาณจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง (องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในพื้นที่) เพิ่มขึ้น ไม่มีเอกลักษณ์ที่โดดเด่นไม่มีรูปแบบป้ายของบ้านพักในแบบเดียวกัน สิ่งแวดล้อมบริเวณบ้านไม่ร่มรื่น ไม่สวยงาม ไม่มีที่นั่งพักผ่อนสำหรับนักท่องเที่ยวการรักษาความสะอาดของหมู่บ้านไม่ทั่วถึง ยังไม่สะอาด วิธีการจัดการมีกลุ่มนักท่องเที่ยวจำนวนมาก ทำให้เกิดขยะมูลฝอยเพิ่มขึ้น เส้นทางท่องเที่ยวไม่สะดวก สภาพถนนทางเข้าหมู่บ้านบางแห่งชำรุด

สภาพปัจจุบันการจัดการการท่องเที่ยววัฒนธรรมโฮมสเตย์ผู้ประกอบการโฮมสเตย์บ้านคลองทราย เป็นการรวมกลุ่มกันของคนในชุมชนให้บริการด้านที่พัก (บ้านพักอาศัยของตนเอง) และนำเที่ยวแบบสัมผัสวิถีการดำเนินชีวิตของคนในท้องถิ่นตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ในการดำเนินชีวิต องค์ความรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่น มีจุดเรียนรู้ต่างๆ เช่น ผลิตภัณฑ์แปรรูปจากเห็ด ถิ่นไม้กฤษณา กลุ่มรักษะระทิง เกษตรผสมผสาน เกษตรก้าวหน้า หมอสมุนไพรเพื่อสุขภาพและนำเที่ยวแบบสัมผัสธรรมชาติแหล่งชุมชนทางธรรมชาติ เช่น ป่าอุทยานแห่งชาติเขาใหญ่ ชมกระต๊อเขาแผงม้า ไร่องุ่นวังน้ำเขียว สวนดอกหน้าวัวสุชาติ ซึ่งเป็นปัจจัยสำคัญเอื้อต่อการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ทำให้เกิดรายได้เสริมให้กับคนในพื้นที่รวมกลุ่มกันในการจัดที่พักและบริการนำเที่ยว ที่พักอาศัยและบรรยากาศของสถานที่ที่เป็นบ้านพักที่มีห้องนอนอย่างเป็นสัดส่วนที่พัก/ที่นั่งนอนสะอาดซึ่งจะมีเครื่องนอนและสิ่งอำนวยความสะดวกต่างๆ สะอาด ห้องอาบน้ำ ห้องส้วม สะอาด

มิดชิด สภาพแวดล้อมภายในบ้านและบริเวณรอบบ้านมีการดูแลบริเวณโดยรอบที่สะอาด แหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติมีความหลากหลายเน้นการดูแลการท่องเที่ยวโดยชุมชนมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ และสัมผัสธรรมชาติอย่างแท้จริง

สภาพปัญหาการจัดการการท่องเที่ยววัฒนธรรมโฮมสเตย์การให้บริการด้านที่พัก นำเที่ยวแบบสัมผัสธรรมชาติและวิถีการดำเนินชีวิตของคนในชุมชน มีปัญหาการให้บริการด้านสาธารณูปโภค น้ำประปาไม่ค่อยสะอาดมีสีขุ่น เส้นทางเดินทางไม่สะดวก เนื่องจากชุมชนตั้งบ้านเรือนมีระยะทางห่างกันมากทำให้ไฟฟ้าภายในบริเวณชุมชนหรือตามแนวนอนมีจุดระยะห่างกันมากทำให้มีแสงสว่างไม่สว่างเพียงพอ ภูมิทัศน์โดยรอบบ้านพักและภายในชุมชนไม่ร่มรื่น ไม่มีเอกลักษณ์ที่โดดเด่น ไม่มีรูปแบบป้ายมีการรวมเงินทุนหุ้นจากสมาชิกในกลุ่ม ขาดการประชาสัมพันธ์จากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องอย่างต่อเนื่อง ยังไม่เข้าถึงกลุ่มเป้าหมายหลัก ทำให้กลุ่มผู้เข้าพักน้อย ยังไม่เป็นที่รู้จักจึงทำให้ไม่ได้รับความสนใจจากบุคคลทั่วไปเท่าที่ควร และนักท่องเที่ยวเข้าพักมีจำนวนน้อยจึงไม่สามารถสร้างรายได้ให้กับคนในชุมชนได้อย่างต่อเนื่อง

สภาพปัจจุบันการจัดการการท่องเที่ยววัฒนธรรมโฮมสเตย์ผู้ประกอบการโฮมสเตย์บ้านบุเจ้าคุณ เป็นการจัดการของคนในชุมชนที่รวมตัวกันเปิดบ้านพักของตนเองและสร้างบ้านพักเพิ่มเติมแยกเป็นสัดส่วน เพื่อให้บริการด้านที่พักและนำเที่ยวแบบสัมผัสธรรมชาติที่มีบรรยากาศเย็นสบายตลอดทั้งปีกลุ่มลูกค้าที่น้อย มีทรัพยากรทางธรรมชาติ เช่น ป่าอุทยานแห่งชาติเขาใหญ่ แหล่งชมกระติ่ง เขาแผงม้า ไร่องุ่นวังน้ำเขียว สวนดอกหน้าวัวสุชาติ ศึกษาสวนเกษตรไร่นาพร และเดินป่าศึกษาพันธุ์ไม้ ชมวิวรอบเขื่อนชนก ส่องสัตว์ สัมผัสธรรมชาติ มีการรวมเงินทุนหุ้นจากสมาชิกในกลุ่ม/รายได้ของการเข้าพักของนักท่องเที่ยว เป็นบ้านพักที่มีห้องนอนอย่างเป็นสัดส่วน ที่พักที่นอนสะอาด มีเครื่องนอนและสิ่งอำนวยความสะดวกต่างๆ ที่สะอาด ไม่มีเศษขยะหรือสิ่งสกปรกบรรยากาศของสถานที่พัก แหล่งท่องเที่ยวภายในชุมชนในบริเวณใกล้เคียงมีความหลากหลาย เน้นการท่องเที่ยวโดยชุมชนมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์และสัมผัสธรรมชาติอย่างแท้จริงการจัดการจัดตั้งคณะกรรมการฝ่ายต่างๆ ตามความเหมาะสมเพื่อบริหารจัดการท่องเที่ยวในชุมชน

สภาพปัญหาการจัดการการท่องเที่ยววัฒนธรรมโฮมสเตย์การให้บริการนักท่องเที่ยวด้านที่พัก (บ้านพัก) และนำเที่ยวสัมผัสธรรมชาติ เป็นบ้านของเจ้าของที่แบ่งปันที่นอน

หรือห้องนอน ห้องพักอย่างเป็นสัดส่วน และบ้านพักที่สร้างเพิ่มเติมแยกอย่างเป็นสัดส่วน คล้ายๆ กับบ้านพักแบบรีสอร์ทหรือนักท่องเที่ยวที่มีความต้องการพักแบบสัมผัสธรรมชาติ และตั้งแคมป์กางเต็นท์นอน เพื่อสัมผัสธรรมชาติอย่างแท้จริง ไม่มีปัญหาในการให้บริการในด้านต่างๆ เพราะเป็นการให้บริการบ้านพักแบบสัมผัสธรรมชาติ นักท่องเที่ยวจะมาพักเพื่อสัมผัสธรรมชาติตามช่วงฤดูกาล ที่พักสถานที่สะอาด มีบรรยากาศสิ่งแวดล้อม ธรรมชาติสวยงาม ในชุมชนจะมีกลุ่มมัคคุเทศก์ให้บริการนำเที่ยวอย่างต่อเนื่อง

3. แนวทางการพัฒนาการจัดการการท่องเที่ยววัฒนธรรมโฮมสเตย์โดยชุมชนทั้งสามแห่ง เป็นการจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชนมีส่วนร่วมซึ่งเป็นกิจกรรมการท่องเที่ยวที่นักท่องเที่ยวพักอาศัยร่วมกับเจ้าของบ้านใช้บ้านเป็นศูนย์กลางเพื่อเชื่อมโยงกับแหล่งท่องเที่ยว วัฒนธรรม ชนบทธรรมเนียมประเพณี วิถีชีวิตของชุมชน องค์ความรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นมาถ่ายทอดอย่างต่อเนื่อง เป็นการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในการอนุรักษ์และสัมผัสธรรมชาติ ควรจัดตั้งศูนย์กลางในการประชาสัมพันธ์ของกลุ่มโฮมสเตย์จากหน่วยงานภาครัฐอย่างต่อเนื่อง ปรับปรุงบ้านพักอย่างสม่ำเสมอเพื่อให้เป็นศูนย์กลางการเชื่อมโยงกับแหล่งท่องเที่ยว วิถีชีวิตของชุมชน และองค์ความรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่น ควรมีการปรับปรุงภูมิทัศน์ ปรับปรุงพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานและการให้บริการขั้นพื้นฐานของภาครัฐ เช่น ระบบน้ำประปา ไฟฟ้า ห้องน้ำ อาคารที่พักใช้ประโยชน์ ป้ายข้อมูลภายในพื้นที่บุคคลที่ให้ข้อมูล ด้านองค์ประกอบของการท่องเที่ยวภายนอก ได้แก่ ร้านอาหาร ถนน ป้ายบอกทางแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติ เพื่ออำนวยความสะดวกให้แก่ผู้ที่เข้ามาใช้ประโยชน์ได้อย่างมีความเหมาะสม

4. การพัฒนารูปแบบการจัดการท่องเที่ยววัฒนธรรมโฮมสเตย์โดยชุมชนเพื่อส่งเสริมคุณภาพชีวิต และส่งเสริมการท่องเที่ยวในชุมชนแบบสัมผัสวิถีชีวิตของชุมชนท้องถิ่นและท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ ซึ่งเป็นกิจกรรมการท่องเที่ยวที่นักท่องเที่ยวพักร่วมกับเจ้าของบ้านโดยใช้บ้านเป็นศูนย์กลางที่จะสนับสนุนการพัฒนาารูปแบบการท่องเที่ยววัฒนธรรม โฮมสเตย์มีองค์ประกอบของการเชื่อมโยงถึงการจัดการการบูรณาการภายในชุมชนการมีส่วนร่วมของคนในชุมชน และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในพื้นที่ทั้งในด้านที่พักอาศัย วัฒนธรรมประเพณี อาหารผลิตภัณฑ์ท้องถิ่นความรู้ ภูมิปัญญาท้องถิ่น สภาพแวดล้อม เข้าด้วยกันโดยทั้งนักท่องเที่ยวและเจ้าของบ้านมีวัตถุประสงค์ร่วมกันที่จะแลกเปลี่ยนเรียนรู้วัฒนธรรม วิถีชีวิตด้วยความเต็มใจ พร้อมทั้งจัดที่พักและอาหารผลิตภัณฑ์ชุมชน ตลอดจนการนำเที่ยวในแหล่งท่องเที่ยวใกล้เคียง ทั้งนี้ ปัจจัยสำคัญ

ต่อการพัฒนาการท่องเที่ยววัฒนธรรมโฮมสเตย์อีกประการหนึ่ง คือ การสนับสนุนจากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในการให้บริการด้านสาธารณูปโภคพื้นฐาน และการประชาสัมพันธ์ เพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยววัฒนธรรมโฮมสเตย์ในพื้นที่ให้เกิดความยั่งยืนต่อไป

อภิปรายผล

จากการศึกษาวิจัยผู้วิจัยพบว่า การจะพัฒนารูปแบบการจัดการการท่องเที่ยวโดยชุมชน อำเภอวังน้ำเขียว จังหวัดนครราชสีมา จะทำให้เป็นการท่องเที่ยวแบบยั่งยืนได้นั้นจะต้องให้ชุมชนหรือตัวแทนกลุ่มบุคคลที่เกี่ยวข้อง เช่น นายกองค์การบริหารส่วนตำบล ปลัดองค์การบริหารส่วนตำบล ผู้อำนวยการโรงเรียนในพื้นที่ กำนัน ผู้ใหญ่บ้านพัฒนาการอำเภอ พัฒนาการตำบล หรือนักพัฒนาชุมชน ผู้ประกอบการปราชญ์ชาวบ้านกลุ่มผู้นำชุมชน ผู้สูงอายุ ประธานกลุ่มแหล่งเรียนรู้โฮมสเตย์ สมาชิกผู้ประกอบการบ้านพักโฮมสเตย์ คณะกรรมการกลุ่มแหล่งเรียนรู้โฮมสเตย์ นักท่องเที่ยวและประชาชน เข้ามามีส่วนร่วมทุกขบวนการจึงจะเป็นการพัฒนาารูปแบบการจัดการการท่องเที่ยว โดยชุมชนได้อย่างแท้จริง สอดรับกับแนวคิดการมีส่วนร่วมของชุมชนที่กล่าวว่า สมาชิกของชุมชนต้องเข้ามามีส่วนเกี่ยวข้องใน 4 มิติ ได้แก่ การมีส่วนร่วม การตัดสินใจว่าควรทำอะไรและทำอย่างไร การมีส่วนร่วมเสียสละในการพัฒนารวมทั้งลงมือปฏิบัติตามที่ได้ตัดสินใจ การมีส่วนร่วมในการแบ่งปันผลประโยชน์ที่เกิดขึ้นจากการดำเนินงาน และการมีส่วนร่วมในการประเมินผลโครงการหรือการมีส่วนร่วมของประชาชนเกิดขึ้นจากเป้าหมายของวิถีการดำเนินชีวิต หน้าที่ ความรับผิดชอบ ค่านิยม วัฒนธรรม ประเพณี ทัศนคติ ความเชื่อ จิตใจ อารมณ์ ความสำนึกรักและห่วงใยในศิลปวัฒนธรรม โดยมีพื้นฐานของการมีส่วนร่วม ซึ่งจะสามารถนำสู่การท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนได้ในอนาคต

นอกจากนี้ การจัดการการท่องเที่ยวโฮมสเตย์ พบว่า บ้านพักโฮมสเตย์ทั้งสามแห่งเป็นกิจกรรมการท่องเที่ยวที่ให้บริการบ้านพักอาศัยของเจ้าของบ้าน (บ้านเป็นศูนย์กลาง) โดยคนในชุมชนได้มีส่วนร่วมในการรวมกลุ่มเพื่อให้บริการด้านที่พักอาศัยและดำเนินกิจกรรมเชื่อมโยงกับแหล่งท่องเที่ยว วัฒนธรรม ขนบธรรมเนียม ประเพณี วิถีชีวิตของชุมชน องค์ความรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่น (กลุ่ม/ศูนย์เรียนรู้ภายในชุมชน) และการท่องเที่ยวเชิงนิเวศศึกษาธรรมชาติ แหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติ พร้อมสัมผัสธรรมชาติและอากาศ

บริษัทเอ็นสบายแหล่งโอโซนระดับ 7 ผู้วิจัยมีความเห็นว่า วัฒนธรรมโฮมสเตย์เป็นการจัดการท่องเที่ยวภายในชุมชนที่ให้บริการบ้านพักอาศัยแบบมีส่วนร่วมของคนในชุมชน เพื่อให้บริการนักท่องเที่ยวได้พักอาศัยร่วมกับเจ้าของบ้านโดยมีบ้านเป็นศูนย์กลางเชื่อมโยงกิจกรรมการเรียนรู้วิถีการดำเนินชีวิตแบบท้องถิ่น องค์ความรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง แหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติที่มีความหลากหลาย กิจกรรมการเดินป่าศึกษาพันธุ์ไม้ เส้นทางธรรมชาติ ชมวิ ชมนก ส่องสัตว์สัมผัสผืนธรรมชาติ และการตั้งแคมป์พักแรมพร้อมสัมผัสธรรมชาติ บรรยากาศ และอากาศบริสุทธิ์เอ็นสบาย ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ พรพิมล ปาฐะเดชะ (2550 : 145-150) ได้ศึกษาวิจัยการท่องเที่ยวแบบโฮมสเตย์กับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศที่หมู่บ้านป่าสักงาม ตำบลลงเหนือ อำเภอดอยสะเก็ด จังหวัดเชียงใหม่ ผลการศึกษาพบว่า ชุมชนมีพัฒนาการในการจัดการท่องเที่ยว เชิงนิเวศแบบบ้านพักมีส่วนร่วมกับชุมชน โดยแบ่งพัฒนาการตามช่วงของการเข้ามาของศูนย์ศึกษาการพัฒนาห้วยฮ่องไคร้และรูปแบบของการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศแบบบ้านพักมีส่วนร่วมกับชุมชนแบ่งออกเป็น 2 ยุคการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศของชุมชนบ้านป่าสักงามมีทรัพยากรท่องเที่ยวประเภทธรรมชาติเป็นสิ่งดึงดูดใจมีความหลากหลายทางชีวภาพพันธุ์พืชและพันธุ์สัตว์มีค่ายิ่งแวดล้อม ศึกษาเพื่อเป็นพิพิธภัณฑ์ทางธรรมชาติที่มีชีวิตเป็นศูนย์การเรียนรู้ส่งเสริมการปลูกจิตสำนึกในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมเพื่อให้นักท่องเที่ยวและผู้สนใจเกิดการเรียนรู้และเกิดจิตสำนึกในการดูแลสิ่งแวดล้อมเพื่อปรับเปลี่ยนพฤติกรรมให้เหมาะสมในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติเพื่อนำไปสู่การพัฒนาอย่างยั่งยืน มีกิจกรรมการเดินป่าศึกษาเส้นทางธรรมชาติการตั้งแคมป์พักแรม บริการบ้านพักแบบมีส่วนร่วมกับชุมชนสำหรับปัญหาที่สำคัญคือ ขาดมาตรการในการควบคุมปริมาณนักท่องเที่ยวอาจสร้างผลกระทบต่อสภาพแวดล้อมและการท่องเที่ยวของชุมชนเอง เส้นทางเดินป่าบางช่วงยังไม่ปลอดภัยขาดความรู้ในการจัดการขยะและบำบัดน้ำเสียตามหลักการวิชาการที่ถูกต้องชุมชนท้องถิ่นมีโอกาสน้อยในการมีส่วนร่วมในการจัดการท่องเที่ยวการดำเนินการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศของชุมชนบ้านป่าสักงาม สอดคล้องกับแนวทางการจัดการแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศของการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทยเพียงสองแนวทางได้แก่ การจัดการให้การศึกษาและสร้างจิตสำนึก การจัดการโครงสร้างพื้นฐาน และบริการท่องเที่ยว ส่วนแนวทางการจัดการที่ไม่สอดคล้องได้แก่ การจัดการทรัพยากรแหล่งท่องเที่ยวและสิ่งแวดล้อมการจัดการการมีส่วนร่วมของประชาชนในท้องถิ่นการจัดการส่งเสริมตลาดและบริการนำเที่ยว

สำหรับสภาพปัจจุบัน ปัญหาการจัดการการท่องเที่ยวโฮมสเตย์ อำเภอดงคำเขียว จังหวัดนครราชสีมา สภาพปัจจุบัน ปัญหาของการจัดการการท่องเที่ยวโฮมสเตย์ พบว่า ที่พักโฮมสเตย์ทั้งสามแห่ง มีปัญหาการให้บริการขั้นพื้นฐาน ด้านการสาธารณสุขโรค ได้แก่ น้ำประปาไม่สะอาด ระบบนิเวศภายในบริเวณบ้านพัก ภูมิทัศน์โดยรอบบ้านพัก และภายในชุมชนไม่ร่มรื่น เส้นทางท่องเที่ยวไม่สะดวก สภาพถนนทางเข้าหมู่บ้าน บางแห่งชำรุด ขาดความร่วมมือและการมีส่วนร่วมในการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน การสนับสนุนงบประมาณจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง (องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในพื้นที่) เพิ่มขึ้นเพื่อเป็นการส่งเสริมการท่องเที่ยวที่ยั่งยืน และขาดการประชาสัมพันธ์จากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องอย่างต่อเนื่องยังไม่เข้าถึงกลุ่มเป้าหมายหลัก ผู้วิจัยมีความเห็นว่า วัฒนธรรมโฮมสเตย์เป็นการจัดการท่องเที่ยวภายในชุมชนมีปัญหาเกิดขึ้นอาจเกิดจากการขาดงบประมาณสนับสนุนที่เพียงพอและการมีส่วนร่วมของชุมชน การให้บริการขั้นพื้นฐานด้านการสาธารณสุขภูมิทัศน์โดยรอบบ้านพักและภายในชุมชนไม่ร่มรื่น เส้นทางท่องเที่ยวไม่สะดวก สภาพถนนทางเข้าหมู่บ้านบางแห่งชำรุด ขาดความร่วมมือ และการมีส่วนร่วมในการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน และขาดการประชาสัมพันธ์อย่างต่อเนื่องยังไม่เข้าถึงกลุ่มเป้าหมายหลัก เพื่อเป็นการส่งเสริมการท่องเที่ยวที่ยั่งยืน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในพื้นที่หรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรมีส่วนร่วมให้การสนับสนุนและส่งเสริมพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานเพิ่มขึ้น ประชาสัมพันธ์อย่างต่อเนื่อง และมีแนวทางการแก้ไข ปัญหาโดยการสร้างกระบวนการมีส่วนร่วมความเป็นเจ้าของแหล่งท่องเที่ยวให้มากขึ้น ในอนาคต ผู้ประกอบการต้องสร้างความเข้มแข็งให้กับชุมชน ตลอดจนการแสวงหาความร่วมมือจากภาครัฐและภาคเอกชนให้มากขึ้น ซึ่งสามารถแก้ปัญหาได้โดยการสร้างกระบวนการมีส่วนร่วมความเป็นเจ้าของแหล่งท่องเที่ยวในชุมชนให้มากขึ้นในอนาคต ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ธัญญลักษณ์ มีหมู่ (2552 : 1) ได้ศึกษาศักยภาพ และแนวทางการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศวัฒนธรรม ในเขตตำบลท่าหินโงม อำเภอเมือง จังหวัดชัยภูมิ พบว่า การจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศวัฒนธรรมในอดีตมีนักท่องเที่ยวจากที่อื่นน้อยมากหรือแทบจะไม่มีเพราะขาดการประชาสัมพันธ์และเส้นทางคมนาคมลำบาก ศักยภาพและแนวทางการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศวัฒนธรรมพบว่า บางแห่งที่พิกยังมีน้อยไม่พอกับความต้องการของผู้ใช้บริการ สถาบันการเงินที่จะให้การสนับสนุน ยังไม่เห็นความสำคัญ การคมนาคมไม่สะดวกร้านค้ายังเป็นแบบพื้นบ้าน อุปกรณ์เครื่องใช้

ในการอำนวยความสะดวกในสถานประกอบการยังล้าหลังแนวทางที่เหมาะสมเพื่อแก้ปัญหาดังกล่าว คือ แสวงหาความร่วมมือจากภาครัฐและภาคเอกชนให้มากขึ้น ผู้ประกอบการต้องสร้างความเข้มแข็งให้กับชุมชนโดยการศึกษาดูงาน และสอบถามความคิดเห็นของผู้ใช้บริการ

นอกจากนี้ แนวทางการพัฒนารูปแบบการจัดการการท่องเที่ยววัฒนธรรมโฮมสเตย์ โดยชุมชน อำเภอวังน้ำเขียว จังหวัดนครราชสีมา ควรมีการปรับปรุงภูมิทัศน์ระบบนิเวศรอบๆ อาณาบริเวณ ปรับปรุงระบบน้ำประปา ไฟฟ้า ห้องน้ำ อาคารที่พักใช้ประโยชน์ป้ายข้อมูลภายในพื้นที่ บุคคลที่ให้ข้อมูลด้านองค์ประกอบของการท่องเที่ยวภายนอก ได้แก่ ร้านอาหาร ถนน ป้ายบอกทางแหล่งธรรมชาติ เพื่ออำนวยความสะดวกให้แก่ผู้ที่เข้ามาใช้ประโยชน์ได้อย่างมีความเหมาะสม หน่วยงานภาครัฐหรือองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในพื้นที่ ควรให้การสนับสนุนงบประมาณในการพัฒนาสาธารณูปโภคพื้นฐานที่สำคัญ และจัดทำสื่อรูปแบบต่างๆ เพื่อประชาสัมพันธ์ในเรื่องของการพัฒนาการท่องเที่ยวรูปแบบโฮมสเตย์เชิงอนุรักษ์ในพื้นที่ได้อย่างถูกต้องและต่อเนื่องผู้วิจัยมีความเห็นว่าการจัดการการท่องเที่ยววัฒนธรรมโฮมสเตย์โดยชุมชน ควรให้หน่วยงานภาครัฐหรือองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในพื้นที่ให้การสนับสนุนงบประมาณในการพัฒนาสาธารณูปโภคพื้นฐานที่สำคัญ เช่น ปรับปรุงระบบน้ำประปา ไฟฟ้า ห้องน้ำ อาคารที่พักใช้ประโยชน์ป้ายข้อมูลภายในพื้นที่และปรับปรุงภูมิทัศน์ระบบนิเวศรอบๆ อาณาบริเวณ และจัดทำสื่อรูปแบบต่างๆ เพื่อประชาสัมพันธ์ในเรื่องของการพัฒนาการท่องเที่ยวรูปแบบโฮมสเตย์เชิงอนุรักษ์ในพื้นที่ได้อย่างถูกต้องและต่อเนื่องกลุ่มบุคคล/ชุมชนควรมีข้อมูลด้านองค์ประกอบของคู่มือ/แผนที่การท่องเที่ยวภายนอก ได้แก่ ร้านอาหาร ถนน ป้ายบอกทางแหล่งธรรมชาติ เพื่ออำนวยความสะดวกให้แก่ผู้ที่เข้ามาใช้ประโยชน์ได้อย่างมีความเหมาะสมซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของวรรณพร วณิชชานุกร (2548 : 82) ได้ศึกษาวิจัยแนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในประเทศไทยผลการศึกษาพบว่า ความคิดเห็นของเจ้าหน้าที่รัฐสอดคล้องกับแนวคิดหลักการและกรอบการดำเนินงานของการท่องเที่ยวเชิงนิเวศและการอนุรักษ์สภาพแวดล้อม ในทางตรงกันข้ามเจ้าหน้าที่ของรัฐบางคนกล่าวว่ายังไม่มียุทธศาสตร์ที่ชัดเจนในปัจจุบันนี้ส่วนความคิดเห็นของผู้ประกอบการนั้นแตกต่างไปจากเจ้าหน้าที่ของรัฐ แต่ก็ได้มีบางคนได้พยายามแก้ปัญหาสภาพแวดล้อมและมีความต้องการเรียนรู้วิธีการแก้ไขปัญหามากขึ้นผู้นำชุมชน

และประชาชนจำนวนไม่น้อยที่มีความเห็นว่าการท่องเที่ยวได้ทำให้ชีวิตและความเป็นอยู่ดีขึ้น ผู้นำชุมชนและประชาชนส่วนใหญ่ต้องการมีส่วนร่วมในการจัดการการท่องเที่ยวของท้องถิ่นในส่วนของนักท่องเที่ยวต่างชาติได้มีการเตรียมตัว เพื่อมาเที่ยวและใช้บริการมีคฤหะศ์ต้องการพบปะและพักกับชาวบ้าน และนักท่องเที่ยวต้องการหนังสือคู่มือการเดินทางและแผนที่ตลอดจนคำแนะนำสิ่งที่ควรปฏิบัติและไม่ควรปฏิบัติ

จากการศึกษาการพัฒนาารูปแบบการจัดการการท่องเที่ยววัฒนธรรมโฮมสเตย์โดยชุมชน อำเภอวังน้ำเขียว จังหวัดนครราชสีมา ผู้วิจัยพบว่า นอกจากองค์ประกอบต่างๆ ได้แก่ ที่พักอาศัย วัฒนธรรมประเพณี อาหารผลิตภัณฑ์ องค์ความรู้ ภูมิปัญญาท้องถิ่น และสภาพแวดล้อม ยังมีองค์ประกอบที่สำคัญคือ เครือข่ายชุมชนท้องถิ่น ได้แก่ อบต. เทศบาล อบจ. ฯลฯ ที่ถือเป็นองค์กรที่มีอำนาจโดยชอบธรรมตามกฎหมายที่สามารถสนับสนุน ผลักดัน ส่งเสริม พัฒนาการจัดการวัฒนธรรมโฮมสเตย์โดยชุมชนได้อย่างต่อเนื่องสมบูรณ์ และเป็นรูปธรรม โดยการกำหนดนโยบายระดับท้องถิ่นสนับสนุนงบประมาณแก่ผู้ประกอบการโฮมสเตย์ พัฒนาภูมิทัศน์แหล่งท่องเที่ยวให้สวยงามน่าชมโดยทำการประชาสัมพันธ์การจัดการท่องเที่ยวรูปแบบโฮมสเตย์พร้อมทั้งส่งเสริมให้บุคคล/ชุมชน สร้างจิตสำนึกของการเป็นเจ้าบ้านที่ดีให้กับคนในชุมชนโดยจัดฝึกอบรมให้ความรู้ ทักษะ สร้างทัศนคติที่ดีให้กับผู้ประกอบการและคนในชุมชนในการเป็นเจ้าบ้านที่ดี และปลูกจิตสำนึกในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมเพื่อให้นักท่องเที่ยวและผู้สนใจเกิดการเรียนรู้ และเกิดจิตสำนึกในการดูแลสิ่งแวดล้อมเพื่อปรับเปลี่ยนพฤติกรรมให้เหมาะสมในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติเพื่อนำไปสู่การพัฒนาที่ยั่งยืนซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ปาริฉัตร สิงห์ศักดิ์ตระกูล (2553 : 78-82) ได้ศึกษาวิจัยการศึกษาศักยภาพ และแนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ของชุมชน บ้านทุ่งมะปราง อำเภอควนโดน และบ้านโดนปาหนัน อำเภอควนกาหลง จังหวัดสตูล ผลการศึกษาพบว่า แหล่งท่องเที่ยวของชุมชนบ้านทุ่งมะปราง และบ้านโดนปาหนัน เป็นแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติที่มีศักยภาพด้านการท่องเที่ยวโดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลางสำหรับแนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ที่คำนึงถึงศักยภาพด้านการท่องเที่ยวและความต้องการของนักท่องเที่ยวแบ่งออกเป็น 3 ด้าน 1) ด้านแหล่งท่องเที่ยว ควรสร้างจุดเด่นของพื้นที่โดยนำธรรมชาติมาเสนอเป็นจุดขายปรับปรุงความสะอาด และภูมิทัศน์ให้สวยงามและสร้างจิตสำนึกในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติให้นักท่องเที่ยวและชาวบ้าน 2) ด้านความพร้อมทางการท่องเที่ยว

ควรจัดเตรียมสิ่งอำนวยความสะดวก จัดทำสื่อความหมายทางธรรมชาติและวัฒนธรรม และจัดเตรียมมัคคุเทศก์ท้องถิ่นสำหรับการถ่ายทอดความรู้ และเรื่องราวของแหล่งท่องเที่ยว และ 3) ด้านการพัฒนาการตลาด จัดทำเส้นทางท่องเที่ยวที่เชื่อมโยงแหล่งท่องเที่ยวของทั้งสองชุมชนเน้นกิจกรรมท่องเที่ยวที่มีการเรียนรู้และสร้างความเข้าใจสอดคล้องกับกลุ่มเป้าหมายคือกลุ่มวัยรุ่น และวัยทำงานและจัดทำคู่มือ แผ่นพับ ใบปลิว และพัฒนาเว็บไซต์สำหรับประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยว สำหรับข้อเสนอแนะของการวิจัยครั้งนี้ คือ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ควรมีแนวนโยบายในการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ การจัดการการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ที่มีความยั่งยืน โดยให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการระดมความคิดเพื่อการวางแผนและการดำเนินงานควรมีการสร้างเครือข่ายกับชุมชนที่มีการจัดการการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์และจัดให้มีกลไกที่สำคัญของผู้ประกอบการท่องเที่ยวในการเชื่อมโยงเส้นทางท่องเที่ยวระหว่างชุมชนบ้านทุ่งมะปราง และชุมชนบ้านโตนป่าหนัน

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 หน่วยงานภาครัฐหรือองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในพื้นที่ ควรถือเป็นภารกิจส่วนหนึ่งของการส่งเสริมการท่องเที่ยว จัดให้มีการพัฒนาสาธารณูปโภคพื้นฐานที่สำคัญ และจัดทำสื่อรูปแบบต่างๆ เพื่อประชาสัมพันธ์ สนับสนุน ส่งเสริม และพัฒนาการท่องเที่ยวรูปแบบโฮมสเตย์เชิงอนุรักษ์อย่างถูกต้องและต่อเนื่อง

1.2 ผู้ประกอบการโฮมสเตย์เป็นเพียงรายได้เสริม ควรมีจิตสำนึกรักบ้านเกิด และควรมีการส่งเสริมให้เกิดการสร้างรายได้ให้กับชุมชนด้วยการนำผลผลิตทางการเกษตร และผลิตภัณฑ์แปรรูปต่างๆ นำมาจำหน่ายในแหล่งท่องเที่ยวที่สำคัญในพื้นที่ และควรจัดกิจกรรมที่สร้างจิตสำนึกให้กับนักท่องเที่ยวให้ตระหนักถึงคุณค่าของการอนุรักษ์ และรักษาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมไม่ให้เสื่อมโทรม

1.3 นักท่องเที่ยวที่มาพักโฮมสเตย์ ควรตระหนักถึงมูลค่าของการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์อย่างยั่งยืน และช่วยกันพัฒนาส่งเสริมการท่องเที่ยวในท้องถิ่นโดยการบอกต่อและประชาสัมพันธ์

2. ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรมีการศึกษาวิจัยในเรื่องของผลกระทบกับสิ่งแวดล้อมที่ตามมาจากการท่องเที่ยว รูปแบบโฮมสเตย์ในพื้นที่

2.2 ควรมีการศึกษาวิจัยในเรื่องการท่องเที่ยวโฮมสเตย์เชิงอนุรักษ์ธรรมชาติ

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงการท่องเที่ยวและการกีฬา. (2554). *แผนพัฒนาการท่องเที่ยวแห่งชาติ พ.ศ. 2555 - 2559*. กรุงเทพฯ: กระทรวงการท่องเที่ยวและการกีฬา.
- Ministry of Tourism and Sports. (2011). *National Tourism Development Plan 2012 - 2016*. Bangkok: Ministry of Tourism and Sports.
- การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย. (2539). *การพัฒนาท่องเที่ยวในทิศทางที่ยั่งยืน* (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ: การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย.
- Tourism Authority of Thailand. (1996). *The Development of Tourism in a Sustainable Direction*. (2nd ed.). Bangkok: Tourism Authority of Thailand.
- ฉันทิช วรณถนอม. (2552). *อุตสาหกรรมท่องเที่ยว*. กรุงเทพฯ: สามลดา.
- Wanthanorm, Chantouch. (2009). *Tourism Industry*. Bangkok: Sarmlada.
- ธัญญลักษณ์ มีหนู. (2552). *ศักยภาพและแนวทางการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศวัฒนธรรมในเขตตำบลท่าหินโงม อำเภอเมือง จังหวัดชัยภูมิ*. วิทยานิพนธ์ ศศ.ม. มหาสารคาม: มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- Meemoo, Tanyalak. (2009). *The Potential and Management of Cultural Eco-Tourism in ThaHinNgom Sub-district, Muang District, Chaiyaphum*. M.A Thesis. Mahasarakham: Mahasarakham University.
- ปาริฉัตร สิงห์ศักดิ์ตระกูล. (2553). *การศึกษาศักยภาพ และแนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ของชุมชน บ้านทุ่งมะปราง์ อำเภอควนโดน และบ้านโดนป่าหน่น อำเภอควนกาหลง จังหวัดสตูล*. (รายงานวิจัยฉบับ สมบูรณ์โครงการวิจัยและนวัตกรรมเพื่อถ่ายทอดเทคโนโลยีสู่ชุมชนฐานรากเครือข่ายการวิจัยภาคใต้ ตอนล่าง มหาวิทยาลัยหาดใหญ่). กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา.
- Singhasaktragoon, Parichat. (2010). *The Study of Potential and the Development of Conservation Tourismfor Ban Thung Ma Prang Community, Khuan Don District and Ban Ton Panan Community, Khuan Kalong District, Satun*. A Full Research Reports, Research and Innovation Project to Transfer Technology to the Southern part

- of the Southern Thailand's Community Research Network, HatYai University. Bangkok: Office of the Higher Education Commission.
- พรพิมล ปาฐะเดชะ. (2550). *การท่องเที่ยวแบบโฮมสเตย์กับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศที่หมู่บ้านป่าสักงาม ตำบลลวงเหนือ อำเภอดอยสะเก็ด จังหวัดเชียงใหม่. การค้นคว้าแบบอิสระ ศศ.ม. เชียงใหม่: มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.*
- Pathadecha, Pornpimon. (2007). *Homestay Tourism and Eco-tourism in Ban PasakNgam, Luang Nuea Sub-district. DoiSaket District, Chiang Mai.* M.A. Independent Study. Chiang Mai: Chiangmai University.
- ลำยอง ปลั่งกลาง. (2551). “การศึกษาศักยภาพและการมีส่วนร่วมของชุมชนในการส่งเสริมและพัฒนากการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม: กรณีศึกษาชุมชนไทย - มุสลิม จังหวัดพระนครศรีอยุธยา,” *วารสารสำนักงาน คณะกรรมการวิจัย แห่งชาติ ฉบับสังคมศาสตร์*, 40(2), 41-52.
- Plangklang, Lamyornng. (2008). "The Study of Potential and the Community Participation in the Promotion and Development of Cultural Tourism: A Case Study of Thai - Muslim Community in Ayutthaya," *Journal of the National Research Council of Thailand, the Social Sciences Edition*, 40(2), 41-52.
- วรรณพร วนิชชานุกร. (2548). *แนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในประเทศไทย. วิทยานิพนธ์ ศศ.ม. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต.*
- Wanitchanukorn, Wannaporn. (2005). *The Development of Eco-tourism in Thailand.* M.A. Thesis. Bangkok: Suan Dusit Rajabhat University.